

SLOVENSKÁ AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Regionálne územné systémy ekologickej stability v Nitrianskom samosprávnom kraji

Ing. Marta Slámková

marta.slamkova@sazp.sk

Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica

12.11.2020

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu

Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku.

Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Územný systém ekologickej stability (ÚSES)

- predstavuje najvýznamnejší prostriedok na uplatňovanie krajinno-ekologických princípov pri riešení biodiverzity a ekologickej stability krajiny a ozelenenia poľnohospodárskej krajiny,
- je taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.
- Naším cieľom je, aby sieťou biocentier a biokoridorov ako základnej kostry celoplošnej ochrany a biodiverzity v krajine bolo pokryté celé Slovensko. Táto myšlienka sa stala podkladom pre vypracovanie projektu s názvom:

„Spracovanie dokumentov regionálnych územných systémov ekologickej stability pre potreby vytvorenia základnej východiskovej bázy pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry (RUSES II)“.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: **„Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“**. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Spracovanie dokumentov regionálnych územných systémov ekologickej stability pre potreby vytvorenia základnej východiskovej bázy pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry (RÚSES II)

- **Operačný program:** Kvalita životného prostredia
- **Prioritná os:** Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry
- **Konkrétny cieľ:** Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity najmä v rámci sústavy Natura.
- **Oblasť intervencie:** Ochrana a posilnenie biodiverzity, ochrana prírody a zelená infraštruktúra skupina aktivít – monitoring významných charakteristických črt krajiny
- **Poskytovateľ pomoci:** Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
- **Žiadateľ:** Slovenská agentúra životného prostredia

Projekt bol úspešný a v roku 2018 bolo zahájené spracovanie 50 regionálnych územných systémov ekologickej stability vybraných okresov SR.

Trvanie projektu 04/2018 – 03/2022

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Ciele projektu

- Hlavný cieľ:
Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity najmä v rámci sústavy Natura 2000.
  - Hlavná aktivita projektu:
  - **Vypracovanie 50 dokumentácií RÚSES okresov SR**
- Miesto realizácie projektu: **Región (NUTS II) a Vyšší územný celok NUTS III.**
1. Bratislavský kraj
  2. Banskobystrický kraj
  3. Žilinský kraj
  4. *Košický kraj*
  5. Prešovský kraj
  6. Nitriansky kraj
  7. Trenčiansky kraj
  8. Trnavský kraj

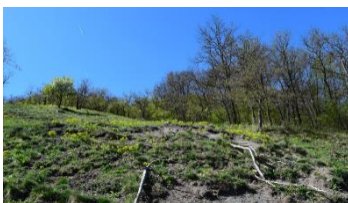
Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „**Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku**“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

V súčasnosti prebieha proces schvaľovania RÚSES pre:

- **Trenčiansky kraj:** Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Prievidza
- **Banskobystrický kraj:** Veľký Krtíš, Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota, Revúca,
- **Bratislavský kraj:** Bratislava - mesto, Malacky, Pezinok, Senec
- **Košický kraj:** Gelnica, Košice - mesto, Košice – okolie, Rožňava,
- **Nitriansky kraj:** Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce, Šaľa, Komárno, Nové Zámky, Levice
- **Prešovský kraj:** Kežmarok, Stará Ľubovňa, Sabinov, Bardejov, Medzilaborce, Humenné, Snina, Vranov Nad Topľou
- **Trnavský kraj:** Dunajská Streda, Galanta, Hlohovec, Skalica, Senica, Piešťany, Trnava
- **Žilinský kraj:** Námestovo, Bytča,

Rozpracované okresy

- **Rozpracované dokumentácie RÚSES okresov:** Považská Bystrica, Púchov, Kysucké Nové Mesto, Žilina, Brezno, Žarnovica, Banská Bystrica, Krupina.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Prehľad aktualizácie RÚSES

- Na väčšine územia SR platia dokumenty RÚSES schválené pred viac ako 20 rokmi, čo je vysoká neaktuálnosť na zmeny v krajinskej štruktúre, prvkov krajiny a pôsobenia stresových faktorov t. j. návrhy v týchto dokumentoch nezodpovedajú súčasnej situácii.
- Dokumentácia RÚSES sa v období 1993-1995 spracovala celoplošne pre celé územie SR (pre 38 okresov), v zmysle vtedajšieho územnosprávneho členenia.
- Následná aktualizácia prebehla v roku 2006-2008 a aktualizovalo sa 6 dokumentácií.
- V období 2009 -2013 bolo aktualizovaných 22 dokumentácií RÚSES.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „**Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku**“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Prehľad aktualizácie RÚSES v Nitrianskom kraji

Kraj	Okres	Názov dokumentácie RÚSES 1994-95	Aktualizácia	Rok spracovania poslednej aktualizácie	Spracovateľ aktuálneho dokumentu	Umiestnenie dokumentácie	Úplnosť obsahu dokumentácie	Digitálne spracovanie v GIS
NR	Komárno	RÚSES okresu Komárno	nie	1995	SAŽP Nitra	OÚ OSŽP Komárno	úplná	nie
NR	Levice	RÚSES okresu Levice	nie	1995	Ekopolis	OÚ OSŽP Levice	neúplná	nie
NR	Nitra	RÚSES okresu Nitra	nie	1993	AUREX	OÚ OSŽP Nitra	neúplná	nie
NR	Zlaté Moravce	RÚSES okresu Zlaté Moravce	nie	1993	AUREX	OÚ OSŽP Nitra	neúplná	nie
NR	Nové Zámky	RÚSES okresu Nové Zámky	nie	1995	SAŽP Nitra	OÚ OSŽP Nové Zámky	neúplná	nie
NR	Topoľčany	RÚSES okresu Topoľčany	nie	1993/1994	EKOLAND s.r.o Prešov	OÚ OSŽP Topoľčany	úplná	nie
NR	Šaľa	RÚSES okresu Galanta	nie	1994	SAŽP Trnava	OÚ OSŽP Galanta	úplná	nie

Stav RÚSES v Nitrianskom kraji

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Zastúpenie prvkov RÚSES v okresoch Nitrianskeho kraja

Prvky RÚSES	Komárno	Levice	Nitra	Zlaté Moravce	Nové Zámky	Topoľčany	Šaľa
PBc	1	-	-	-	-	-	-
NRBc	1	4	2	1	2	2	-
RBc	17	11	28	6	24	20	8
NRBk	4	5	3	1	6	2	1
RBk	8	30	38	5	2	25	8
GL	11	119	23	28	61	6	2
EVSK	8	23	69	nevyčlenené	nevyčlenené	37	7
Spolu vyčlenených prvkov	50	192	163	41	95	92	26

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Návrh na dodatočnú legislatívnu ochranu pre vybrané prvky RÚSES

- **LEVICE**
- **RBk Hron** – celé územie biokoridoru zaradiť do kategórie **chránený areál**
- **RBk Ipeľ** - celé územie biokoridoru zaradiť do kategórie **chránený areál**
- **RBc Poiplie** – celé územie biocentra a územie SKCHVU021 zaradiť do kategórie **prírodná rezervácia** so zónami
- **RBc Čierny hrad** - celé územie biocentra zaradiť do kategórie **prírodná rezervácia** so zónami
- **GL 72 Vyškovce – alnetum** – zaradiť do siete území **NATURA 2000**
- **TOPOĽČANY**
- **EVSK Piesočnica** – zaradiť do kategórie **prírodná pamiatka**
- **GL Topoľčiansky hradný vrch** – zaradiť do kategórie **prírodná pamiatka**
- **ZLATÉ MORAVCE**
- **RBc Skalka – Trstené vršky** – časť územia biocentra, zaradiť do kategórie **chránený areál** so zónami (vyčleniť dostatočné veľké bezzásahové územie),
- **RBc Brezov vrch** – časť územia biocentra, zaradiť do kategórie **chránený areál** so zónami (vyčleniť dostatočné veľké bezzásahové územie),

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

- **NITRA**

V rámci okresu Nitra sa odporúča zvýšiť stupeň ochrany týchto prvkov RÚSES:

Kategória CHA so 4. stupňom ochrany

- **RBc 6 Horné lúky – Dolný kút – návrh**
- **RBc 16 Titváň – Mesače – Stračí vrch – návrh**

Kategória CHKP s 3. stupňom ochrany

- **GL 5 Duby pod Žibricou a súčasne EVSK 39 Pod briežkom**
- **EVSK 17 Kajsianske za železnicou – Korytník**
- **GL 10 Kalvária**

- **NOVÉ ZÁMKY**

- **RBc Slanisko Diva** - celé územie biocentra, odporúčaná kategória chránený areál (manažované územie),
- **RBc Perec** – celé územie biocentra, odporúčaná kategória – prírodná rezervácia (bezzásahové územie),
- **RBc Boroštianske** – celé územie biocentra, odporúčaná kategória – chránený areál so zónami (vyčleniť dostatočné veľké bezzásahové územie).

- **ŠAĽA a KOMÁRNO**

- Nenavrhujú nové územia s legislatívnou ochranou.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

- **LESY**

- Intenzívne lesné hospodárstvo (nevhodné postupy v ťažbe porastov, chemizácia, budovanie lesných ciest, ...).
- Výrub zvyškov lužných lesov .

- **TRVALO TRÁVNATÉ PORASTY**

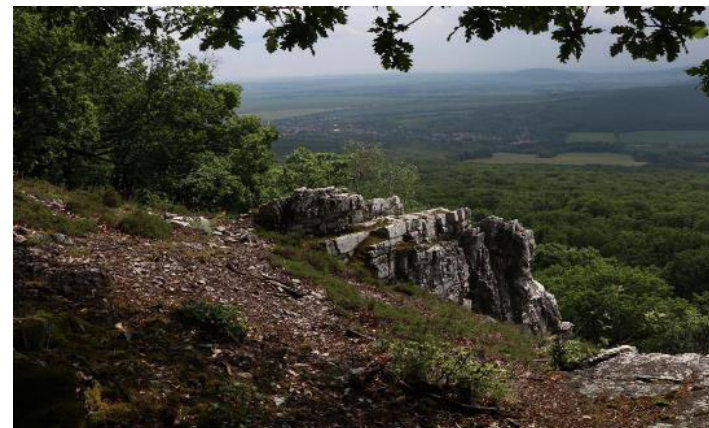
- Nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderálnych druhov, ...).

- **VODNÉ TOKY A VODNÉ PLOCHY**

- Intenzívne poľnohospodárstvo v blízkosti vodných tokov (chemizácia).
- Urbanizácia v okolí toku.
- Regulácia toku.
- Likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov.

- **VŠEOBECNÉ OHROZENIA**

- Nadmerná návštevnosť niektorých častí územia spojená s eróziou, vyrušovaním citlivých druhov fauny, znečisťovaním územia a synantropizáciou.
- Šírenie invázných druhov.
- Znečisťovanie odpadmi.
- Nadmerné stavy kopytníkov, vrátane nepôvodných druhov.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Dokumenty RÚSES budú slúžiť:

- pre odbornú a širokú verejnosť, orgány štátnej správy, samosprávy, územných plánovačov, investorov,
- pre užívateľov pôdy budú stanovené jasné ekostabilizačné opatrenia a navrhnuté regulatívy, ktoré bude nutné rešpektovať v záujme fungovania prvkov ÚSES.
- Vytvorené podmienky pre jednoduchšiu a efektívnu implementáciu dokumentov RÚSES ako záväzných podkladov pre rozhodovacie a plánovacie činnosti.
- Aplikované mechanizmy pre posilnenie inštitúcie ochrany prírody a krajiny vytvorením koncepcie zabezpečujúcej celoplošnú ochranu prírody a krajiny, biodiverzity, ako aj zvýšenie ekologickej stability nechránených a intenzívne využívaných území.
- Dokumenty RÚSES budú tvoriť východiskovú bázu pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „**Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku**“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Využitie projektu

Schválené dokumentácie RÚSES:

- budú zainteresovanými orgánmi a organizáciami využívané pri usmerňovaní aktivít v území,
- budú využívané v procese posudzovania vplyvov stavieb a činností na životné prostredie, pri spracovaní plánovacích a rozhodovacích dokumentácií,
- pri spracovaní územnoplánovacej dokumentácie a usmerňovaní ekonomických aktivít v území,
- pri spracovaní projektov pozemkových úprav v súlade so zásadami ochrany prírody a krajiny.

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „**Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku**“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Ďakujem za pozornosť

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu: „**Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku**“. Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.